

OM HÄXOR OCH VIDSKEPELSE.

Av Chatarina Henriksson, Bodträskfors

Att häxor brändes på 1600-talet har vi väl alla hört talas om, men när vi i vår släktforskning kom till den tiden blev det mer spännande. Tio generationer bakåt fann vi nämligen Elisabeth Larsson även kallad Målarlisbeth. Hon föddes 1614 i Säbro och var gift med målaren Christoffer Larsson i Härnösand.

Elisabeth och Christoffer fick två söner: Laurentius Horneaus, född 1645, och Petrus Christoffer Horneaus, född 1646. Bägge sönerna valde prästbanan, vilket säkert kostade en hel del för föräldrarna.

Petrus Christoffer blev komminister i Ullånger och senare kappelan i Nordingrå. Laurentius tillträdde tjänst som kappelan i Ytterlännäs.

Omkring 1673 startade omfattande häxprocesser i Torsåkers pastorat.

Laurentius fick då i uppdrag av kyrkoherden i Torsåker, Johannes Wattringius, att försöka spåra upp alla häxor i pastoratet. Den unge kaplanen gjorde detta med stor nit.

Många vittnen hördes för att få fram ”skyldiga”. Barn användes ofta som vittnen, ofta barn till de anklagade. De kunde berätta fasansfulla saker de upplevt i Blåkulla. Ibland användes tortyr mot vittnena, örfilar och piskrapp. Kaplanen låtsades även dränka barn genom att sänka ner dem i en uppsågad vak i Ångermanälven.

Anklagade kvinnor blev utsatta för ett vattenprov. De bands och kastades i sjön, sjönk de och drunknade var de oskyldiga, flöt de var de häxor och skulle dö och brännas på bål.

Petrus Christoffers och Laurentius mor Målarlisbeth och även hennes syster, Moses Brita, anklagades för att vara häxor. Målarlisbeth sades ha använt sig av en s.k. bjära (en slags boll ofta av garn), som häxor skickade för att mjölka andras kor, stjäla ost m.m. Sen kom bjäran tillbaka och ”spydde” upp mjölken åt häxan. Bjäran kunde ta sig in överallt och kunde inte utestängas.

Ur domstolsprotokollet den 5 oktober 1674 kan man läsa, att den då 60-åriga Elisabeth anklagades av flera barn för att ha fört dem till Blåkulla. Barnen i åldrar från 6 år och uppåt lämnar fantasifulla och skräck-injagande vittnesmål. Exempelvis skall Elisabeth fört dem ridande på en röd ko, och en annan gång kört rakt igenom väggar med häst och vagn. Hon ska också bitit ett barn i ansiktet, sugit ut blod och gett till ”Svartekarlen”, som använde det till bläck att skriva med.

Den 12 november 1674 föll domen. Mot sitt nekande dömdes Elisabeth skyldig till att ha fört 28 barn till Blåkulla. Hon förnekade bestämt detta och åberopade sina två söner som var präster: ”Om jag vore av sådan ond art så skulle jag ej ha hjälpt dem till ett sådant Gudi behagligt ämbete”. Ingen av hennes söner vittnade till hennes försvar. Straffet som utdömdes blev halshuggning och bålbränning.

Avrättningen av Elisabeth ägde rum den 18 november 1674 i Härnösand. I Torsåker Ytterlännäs halshöggs och brändes den 1 juni 1675, 65 kvinnor, 2 män och 4 pojkar. Platsen där bålet låg kallas sedan Bålberget eller Häxberget. Sammantaget fick 672 människor i trakten sätta livet till.

Minnesstenen på Häxberget i Torsåker

I Google finns mer att läsa om häxprocesserna:

”Christophori Laurentius Hornaeus”

”Häxprocessen i Torsåker”